

ISSN: 3060-4613

13.00.00
13.00.01
13.00.02
13.00.03
13.00.04
13.00.05

13.00.06
13.00.07
13.00.08
13.00.09
07.00.00
19.00.00

01.00.00
02.00.00
03.00.00
09.00.00
10.00.00
11.00.00

№5/2025

M AKTABGACHA VA AKTAB TA'LIMI

Pedagogik, psixometodologik va tabiiy fanlarga
ixtisoslashgan ilmiy jurnal

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Elektron nashr. 930 sahifa,
14-may, 2025-yil.

BOSH MUHARRIR:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Pedagogika fanlari doktori, professor

BOSH MUHARRIR O'RINBOSARI:

Mizayeva Faroxat Odiljonovna – Pedagogika fanlari doktori, dotsent

TAHRIRIYAT KENGASHI A'ZOLARI

Ibragimov X.I. – pedagogika fanlari doktori, akademik

Shoumarov G'.B. – psixologiya fanlari doktori, akademik

Umarova H.O' – O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vaziri

Qirg'izboyev A.K. – Tarix fanlari doktori, professor

Jamoldinova O.R. – pedagogika fanlari doktori, professor

Sharipov Sh.S. – pedagogika fanlari doktori, professor

Shermuhhammadov B.Sh. – pedagogika fanlari doktori, professor

Ma'murov B.B. – pedagogika fanlari doktori, professor

Madraximova F.R. – pedagogika fanlari doktori, professor

Kalonov M.B. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Nabiyev D.X. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Qo'ldoshev Q. M. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Ikramxanova F.I. – filologiya fanlari doktori, professor

Ismagilova F.S. – psixologiya fanlari doktori, professor (Rossiya)

Stoyuxina N.Yu. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Rossiya)

Magauova A.S. – pedagogika fanlari doktori, professor (Qozog'iston)

Rejep O'zyurek – psixologiya fanlari doktori, professor (Turkiya)

Wookyu Cha – Koreya milliy ta'lim universiteti rektori (Koreya)

Polonnikov A.A. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Belarus)

Baybayeva M.X. – pedagogika fanlari doktori, professor

Muxsiyeva A.T. – pedagogika fanlari doktori, professor

Aliyev B. – falsafa fanlari doktori, professor

G'afurov D. O. – falsafa fanlari doktori (PhD)

Somurodov R.T. – iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent

Mirzayeva F.O. – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

Jalilova S.X. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent

Bafayev M.M. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

Usmonova D.I. – Samarqand iqtisodiyot va servis instituti dotsenti

Saifnazarov I. – falsafa fanlari doktori, professor

Nematov Sh.E. – pedagogika fanlari nomzodi (PhD)

Tillashayxova X.A. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent

Yuldasheva F.I. – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

Yuldasheva D.B. – filologiya fanlari bo'yicha falsafa (PhD) doktori, dotsent

Tangriyev A. T. – Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti kafedra professori

Ashurov R. R. – psixologiya fanlari bo'icha falsafa doktori (PhD)

Panjijev M. A. – Qashqadaryo viloyati Maktabgacha va maktab ta'limi boshqarmasi boshlig'ining birinchi o'rinbosari

Xudayberganov N. A. – Xorazm Ma'mun akademiyasi Tabiiy fanlar bo'limining katta ilmiy xodimi, biologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Muassis: "Tadbirkor va ishbilarmon" MChJ

Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, Toshkent davlat texnika universiteti, G. V. Plexanov nomidagi Rossiya iqtisodiyot universiteti Toshkent temir yo'l muhandislari instituti.

EDITOR-IN-CHIEF:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

DEPUTY EDITOR-IN-CHIEF:

Mizayeva Farokhat Odiljonovna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

EDITORIAL BOARD MEMBERS:

Ibragimov X.I. – Doctor of Pedagogical Sciences, Academician

Shoumarov G'. B. – Doctor of Psychological Sciences, Academician

Umarova H.O'. – Minister of Preschool and School Education of the Republic of Uzbekistan

Qirg'izboyev Abdug'affor Karimjonovich – Doctor of Historical Sciences, Professor

Jamoldinova O.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Sharipov Sh.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Shermuhhammadov B.Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Ma'murov B.B. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Madraximova F.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Kalonov M.B. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Nabiyev D.X. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Koldoshev K. M. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Ikramxanova F.I. – Doctor of Philological Sciences, Professor

Ismagilova F.S. – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Russia)

Stoyuxina N.Yu. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Russia)

Magauova A.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Kazakhstan)

Rejep O'zyurek – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Turkey)

Woogyu Cha – President of the National University of Education, Korea (South Korea)

Polonnikov A.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Belarus)

Baybayeva M.X. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Muxsiyeva A.T. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Aliyev B. – Doctor of philosophy, professor

Gafurov D. O. – Doctor of Philosophy (PhD)

Shomurodov R.T. – Candidate of Economic Sciences (PhD), Associate Professor

Mirzayeva F.O. – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences (PhD), Associate Professor

Jalilova S.X. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Bafayev M.M. – Doctor of Philosophy in Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Usmonova D.I. – Associate Professor, Samarkand Institute of Economics and Service

Saifnazarov I. – Doctor of philosophy, professor

Nematov Sh.E. – Candidate of Pedagogical Sciences (PhD)

Tillashayxova X.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva F.I. – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva D.B. – Doctor of Philosophy (PhD) in Philological Sciences, Associate Professor

Tangriyev A.T. – is a professor of Tashkent State University of Economics

Ashurov R. R. – doctor of philosophy (PhD) in psychology

Panjiyev M. A. – First Deputy Head of the Department of Preschool and School Education of the Kashkadarya Region

Khudaiberganov N. A. – Senior Researcher of the Department of Natural Sciences of the Khorezm Mamun Academy, Doctor of Philosophy (PhD) in Biological Sciences

“Maktabgacha va maktab ta’limi” jurnali Oliy attestatsiya komissiyasining 26-08-2024 yildagi №11-05-4381/01-Kengash tavsiyasiga ko’ra, pedagogika fanlari bo’yicha falsafa doktori (PhD) va fan doktori (DSc) ilmiy darajasiga talabgorlarning tadqiqot ishlari yuzasidan dissertatsiyalarining asosiy ilmiy natijalarini chop etish uchun tavsiya etilgan milliy ilmiy nashrlar ro’yxatiga kiritilgan.

Asos: OAK Pedagogik texnologiyalar va psixologik tadqiqotlar bo’yicha ekspert kengashi tavsiyasi (29-10-2024-y.; №10); OAK Tartib-qoida komissiyasi qarori (30-10-2024-y., №10/24); OAK Rayosatining qarori (31-10-2024-y., №363/5).

“Maktabgacha va maktab ta’limi”
jurnali

26.09.2023-yildan

O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti
Administratsiyasi huzuridagi Axborot
va ommaviy kommunikatsiyalar
agentligi tomonidan **№C-5669363**
reyestr raqami tartibi bo’yicha
ro’yxatdan o’tkazilgan.

Litsenziya raqami: **№136361**

MUNDARIJA

Nutq o'qitirish mashg'ulotlarida maqol va rivoyatlardan foydalanish texnologiyasi	12
Azimova Nodira Xikmatovna	
Matematikada o'tkaziladigan sinfdan tashqari viktorina, matematik ertalik va matematik musobaqalarni tashkil etish.....	15
Azizova Dilnoz Yo'ldashevna	
Adabiy ta'limda fanlararo integratsiyani rivojlantirishda didaktik o'yinlarning o'rni	19
Hasanova Bahora Isa qizi	
Boshlang'ich sinf ona tili darsliklaridagi kognitiv-pragmatik mashqlar turlari va mazmuni.....	22
Jahonova Nargiza Yunus qizi	
Umumiy o'rta ta'lim maktablarida kimyo fanidan uyga vazifalarni tashkil etishda QUIZ testlardan foydalanish	28
Jamolova Nodirabegim Jobir qizi	
Maktabgacha katta yoshdagi bolalarning tadqiqotchilik faoliyatini tashkil etishning dolzarbligi	32
Mazgarova Durdona Shuxrat qizi, Mirzakamolova Komola Xojiakbar qizi	
Understanding and Using Articles in English: A Practical Approach.....	35
Mustafeyeva Nigina Shuhrat kizi	
Bo'lajak tarbiya fani o'qituvchilarining kasbiy tayyorgarligi jarayonida raqamli texnologiyalardan foydalanishning nazariy asoslari.....	40
Nosirova Dilfuza	
Ona tili va o'qish savodxonligi fanining boshlang'ich ta'limdagi o'rni va ahamiyati	45
Otamurodova Mahfirat Husan qizi	
O'zbekiston Respublikasi Prezidentining ta'lim sohasidagi qaror va qonunlari asosida maktabgacha yoshdagi bolalarda tadqiqotchilik faoliyatini rivojlantirishga zamonaviy yondashuv	49
Imamova Nilufar Zabiyyulla qizi, Po'latova Mahfuza To'liqin qizi	
Maktabgacha ta'lim tashkiloti rahbarlarining kasbiy etikasi va madaniy salohiyatini shakllantirish omillari...52	
Qodirova Fotima Rashidovna	
Boshlang'ich ta'limda tarbiya jarayonining samaradorligini oshirishda xorijiy tajribalarining qiyosiy tahlili55	
Shokirova Madinabonu Shomurod qizi	
Boshlang'ich sinflarda matematika o'qitishda mental arifmetikaning o'rni.....59	
Sulaymonova Nigora Olimjon qizi	
Boshlang'ich ta'limda ta'lim samaradorligini oshirishda xorijiy tajribalardan foydalanish mexanizmlari (Singapur ta'lim tizimi misolida).....63	
Taniqulova O'g'lioy Fahriddin qizi	
SWOT texnologiyasi asosida talabalarning tadqiqotchilik ko'nikmalarini rivojlantirish modeli.....66	
Abdusalomova Saidabonu Ziyovuddin qizi	
Механизмы формирования характера трудолюбия в младшем школьном возрасте	69
Зияев Амаль Толибович	
Современные методы обучения иностранному языку в начальных классах	72
Косимова Шахризода Бахромжон кизи, Рузметова Хилола Абдушариповна	
Ислам в духовных исканиях Льва Толстого: уважение великого писателя к религии и пророку	75
Мамасодикова Махзуна Жалол кизи	
Проблемы и особенности перевода с узбекского языка на русский: анализ ошибок и пути решения	78
Холмуродова Дилдора Хусниддиновна	
Развитие русского языка в современном мире	80
Чернова Татьяна Алексеевна, Темиров Руслан Расул угли, Хасанов Сайхунбек Килич угли	
Ona tili ta'limida muqobil javobli testlardan foydalanishning afzalliklari.....83	
Komilova Lola Nasilloevna	
Maxsus pedagogikani o'qitishda klinik, tarixiy, psixologik, didaktik materiallarni integrativ o'qitish metodlari	91
Djavlanova Nodira Xamza qizi	

Professional ta'lim muassasalari o'quvchilarining loyihalash kompetentligini shakllantirish	94
<i>Xidirova Dildora Zayniddinovna</i>	
Formation of Cultural Tolerance in Preschool Children Through Foreign Language Learning Using Digital Educational Resources	98
<i>Dadakhanova Mohlaroyim Muratvayevna</i>	
Ingliz tili o'qituvchilarini tayyorlash va qo'llab-quvvatlashning samarali usullarini o'rganish	106
<i>Ataullayev Fazliddin Fahriddin o'g'li</i>	
O'quv jarayonida sun'iy intellekt tizimlaridan foydalanishning ta'limiy aspektlari tahlili	110
<i>Zubayda Barnoyeva</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida funksional savodxonlikni shakllantirishning nazariy va metodik manbalari.....	116
<i>Mirxalilova Nargiza Akbarovna, Usmanova Mashkura Mirzoroximovna, Xunarova Lobar Akbaraliyevna</i>	
Butun dunyoda nogiron bolalarga nisbatan munosabat: stereotiplar va ularni yengish	120
<i>Axmadova Shahloxon Voxid qizi</i>	
Ijtimoiy va pedagogik riabilitatsiyon deviant xulqi bo'lgan o'smirlar.....	124
<i>Abduvaliyeva Mashhura Abduvohid qizi</i>	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida mehnat munosabatlarini tartibga solishda sog'lom ish muhitini yaratish.....	127
<i>Qosimova Shaxnoza Nuriddinovna</i>	
Maktab o'quvchilarida chet tili bo'yicha strategik kompetensiyani shakllantirish: psixologik asoslar	131
<i>Akmalxonova Nodira</i>	
Chet tillarini o'zlashtirishning psixologik asoslari: A. A. Leontyev qarashlarining tahlili	137
<i>B. O. Toshboyeva</i>	
O'quvchilarni tabiiy-ilmiy savodxonligini shakllantirish asosida tadqiqotchilik ko'nikmalarini rivojlantirish metodikasini takomillashtirishning xususiyatlari mazmuni	143
<i>Ro'zimatov Jamshid Alisher o'g'li</i>	
Boshlang'ich sinf "tarbiya" darslarida o'quvchilarning tanqidiy tafakkurini rivojlantirishga qaratilgan mavzularning mazmun-mohiyati	148
<i>Xoliqulova Moxichehra Nodir qizi</i>	
Развитие деонтологической компетентности будущих учителей предмета "воспитания"	152
<i>Бахобов Анвар Абдусаттор угли</i>	
Obrazli tafakkur – boshlang'ich sinf o'quvchilarining nutqini o'stiruvchi vosita	155
<i>Turg'unova Xumora Xusniddin qizi</i>	
Boshlang'ich sinflarda janriy xususiyatlariga ko'ra ifodali o'qish ko'nikmasining yo'nalishlari	158
<i>Tirkasheva Xumora Nurali qizi</i>	
Sharof Boshbekovning "Temir xotin" dramasida dramatik diskursning semantik va sintaktik qurilishi	162
<i>Mavlanova Xafiza Gulmurodovna</i>	
Maktabgacha yoshdagi bolalarning teleko'rsatuvlar vositasida nutq madaniyatini rivojlantirish pedagogik muammo sifatida	166
<i>Abduvosiyeva Mahmuda Xamidullo qizi</i>	
"O'z-o'zini rivojlantirish", "amaliyot" hamda "pedagogik amaliyot" tushunchalarining ijtimoiy-falsafiy, pedagogik talqini	169
<i>Adasheva Matluba</i>	
Kursantlarda muzokaraga kirishish ko'nikmalarini shakllantirishda nizoli vaziyatlar strategiyalarining psixologik o'rni.....	173
<i>Azamjonova Oyniso Qahramon qizi</i>	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlari boshqaruvi jarayonida rahbar kompetensiyalarini rivojlantirishning zamonaviy metodik yondashuvlari.....	178
<i>Berdiyeva Dilafruz Shuxratovna</i>	
Boshlang'ich ta'lim o'quv-tarbiya jarayonida mashq daftarining o'rni va ahamiyati	182
<i>Bo'ronova Maftuna Valijon qizi</i>	
Raqamli texnologiyalar yordamida kitobxonlik madaniyatini takomillashtirishning nazariy asoslari	186
<i>Burxonov Bahodir Baxtiyorxodjaevich</i>	
Yoshlar orasida emotsional intellektni rivojlantirishning psixologik asoslari	191
<i>Darvishxojayev Xasan Abdulxakimovich</i>	
Boshlang'ich sinf tabiiy fanlar darslarida virtual ta'lim texnologiyalaridan foydalanish imkoniyatlari	195
<i>Djurayeva Nargis Narkulovna</i>	

Ingliz tilida talaffuzni o'rgatishda samarali zamonaviy kompyuter dasturlari	198
Ernazarova Shahnoza Ergash qizi	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida ekologik tarbiyaning ahamiyati va ma'naviyatga ta'siri	202
Fayziyeva Dilfuza Tohir qizi	
The Importance of Modern Technologies For Improving Speech Skills of Primary Students.....	206
I. A. Komolova	
Bo'lajak pedagoglarning ta'lim jarayonida sun'iy intellekt texnologiyalaridan foydalanishining o'ziga xos imkoniyatlari.....	209
Inadullayeva Sevara Qahramonovna	
O'quvchilarning jamoada ishlash ko'nikmalarini rivojlantiruvchi metodlar	212
Jumanova Shaxnoza Baxromjanovna	
Ulug'bek Hamdamning "Isyon va itoat" romanida obrazlar hayotiga konfliktning ta'siri.....	215
Karimova Mahliyoixon Mahkamjon qizi	
Sharq mutafakkirlari qarashlarida harbiy xizmatchilarda psixik o'zini o'zi boshqarish muammolarining metodologik tahlili	219
Kiyomxujaeva Madina Rustambek qizi	
Xorijiy tillarni o'qitishda milliy va xalqaro tajribalarni solishtirish	224
Jumaboyeva Malika, Eshpolatova Nozima, Ne'matova Shahzoda, Razzakova Nodira	
Maktabgacha ta'lim tashkilotida markazlar faoliyatini rivojlantirishda tarbiyachining nutqiy madaniyati	227
Nazarova Zulayxo Turabovna, Oydinova Baxriniso Burxon qizi	
Maktabgacha yoshdagi bolalarni faoliyatlar orqali ma'naviy-ma'rifiy qiyofasini shakllantirishda tarbiyachining vazifalari	231
Niyozova Maftuna Normaxmat qizi	
Bo'lajak o'qituvchilarni raqamli ta'lim muhitida "Smart-Learning" texnologiyalarini samarali qo'llashga tayyorlash metodikasi (umumiy pedagogika misolida)	234
Nurullayeva Ugulxon Ergashboyevna	
O'qish savodxonligini rivojlantirishning zamonaviy didaktik yondashuvlari	237
Oripova Dilnozaxon Abduvosi qizi, Azimova Ziyoda Ergashevna	
Adabiy ta'limda o'quvchilarning refleksiv ko'nikmalarini rivojlantirish pedagogik muammo sifatida	241
Qodirova Dilnoza Alisher qizi	
"Yorug'lik dispersiyasi va uni hosil bo'lishi" mavzusini eksperimental yo'l bilan tushuntirish metodikasi.....	245
Rashidova Vazira Baxodir qizi	
Oliy ta'lim muassasalari talabalarini akademik mobillik asosida o'qitish tizimini takomillashtirish muammolari va ularning yechimlari	248
Ruziyeva Shoxida Fatilloevna	
Literature is A Reflection of the Soul and Culture of Humanity.....	254
Sayidova Sayyora Yorikulovna	
Linguistic Devices in Detective Terminology of "The Purloined Letter" by Edgar Allan Poe	257
Shokirova Markhabo	
Maktab direktorlarining psixologik bilimlarini rivojlantirishning ahamiyati va yo'nalishlari.....	260
Talabayev Utkirjon Rosuljonovich	
Bo'lajak harbiy xizmatchilarda empatiya orqali kasbiy moslashuvchanlikni oshirishning ijtimoiy-psixologik asoslari	263
Toshmatov Rustamjon Muydinjon o'g'li	
Tanqidiy tafakkurni shakllantirishning pedagogik va psixologik nazariyasi bo'yicha xorijiy va mahalliy tadqiqotlar tahlili	266
Xudoyorova Gavhar Baxtiyor qizi	
Maktabgacha yoshdagi bolalarni milliy qadriyatlar asosida tarbiyalash mazmuni va amaliy ahamiyati	271
Yakubova Zilola Zikirovna	
Zulfiya she'riyatida vafodor ayol timsoli	274
Yusupova Muqaddam Mahmutjonovna	
Yangi davr – yangi dars: ta'limdagi zamonaviy metodlar.....	278
Jumoniyo'zov Nurbek Xudoyorovich	
Взаимное сотрудничество Республики Узбекистан и Республики Азербайджан в формировании современной системы международных отношений	280
Исломов Абдулазиз Латиф угли	

Qo'l mehnati orqali talabalarda mas'uliyat va intizom tuyg'usini rivojlantirish.....	284
<i>Abdullajonova Dildoraxon Rustamjonovna</i>	
Innovatsion ta'lim muhiti sharoitida o'qituvchining akmeologik pozitsiyasini shakllantirish	288
<i>Aralova Dilafruz Dushaboy qizi</i>	
Umumiy o'rta ta'lim maktablarida fanlararo aloqadorlikning ahamiyati.....	292
<i>Madraximov Shuxratjon Shukurovich, Madraximova Maxfuza Axmedovna</i>	
Umumiy o'rta ta'lim maktablarida adabiyot fanini o'qitishda zamonaviy texnologiyalar integratsiyasi	295
<i>Madraximova Maxfuza Axmedovna, Madraximov Shuxratjon Shukurovich</i>	
Yosh o'qituvchilar va ongsostining ta'limdagi ahamiyati	299
<i>Mutabar Kasimkhodjayeva</i>	
A Stylistic Comparison of Ethical and Moral Proverbs in English and Uzbek.....	303
<i>Parvina Mukhtashamova</i>	
Talabalarning ijodiy faoliyatini rivojlantirishda podcast texnologiyalaridan foydalanish	306
<i>Yuldashev Abdurauf Ro'zmatjonovich</i>	
Informatika o'qitishda grafik organayzerlardan foydalanish.....	308
<i>Zohidova Mahfuza Habibovna</i>	
Характеристика деловой переписки на русском языке	311
<i>Бобоназаров Хуршид Ишпулатович</i>	
Vatanparvarlik hissini yoshlarda takomillashtirish masalasining mahalliy psixologlar tomonidan talqini	315
<i>Kulaxmetov Abdusattor Baxriddinovich</i>	
Методика преподавания фразеологизмов в старших классах	319
<i>Мамадаминова Жамила Турабоевна</i>	
Особенности учебного кластера как среды для развития речевых навыков	323
<i>Мамаджанова Карина Абдукаримовна</i>	
Maktabgacha ta'limda hr boshqaruvi: rivojlangan mamlakatlar tajribasi va O'zbekiston sharoitida tatbiq etish yo'llari.....	327
<i>Alovdinova Iroda Botir qizi</i>	
"Kognitiv faollik" tushunchasi va uning pedagogik-psixologik aspektlari	330
<i>Ismoilova Nozimaxon</i>	
The Significance of Media Competence in Enhancing Speaking Skills Among B2 and C1 Level Learners	335
<i>Vazira Bafayeva Muxiddinovna</i>	
Zamonaviy ta'lim jarayonida 21-asr ko'nikmalarini shakllantirishning nazariy va amaliy asoslari	338
<i>Raximdinova Gulbodom Ibrohimjon qizi</i>	
Kasbiy refleksiya asosida bo'lajak o'qituvchilarning transversal kompetensiyalarini rivojlantirishda maxsus va interfaol metodlardan foydalanish	344
<i>Askarova Barchinoy Abdurahimovna</i>	
Bo'lajak texnologik ta'lim o'qituvchilarining grafik kompetentligini transformatsion yondashuv asosida rivojlantirishning samarali shakllari va interfaol metodlardan foydalanish	347
<i>Butayeva Gulmira Boxodirjonovna</i>	
Ota-ona qaramog'isiz qolgan bolalarni tutingan oilalarga moslashtirishning pedagogik mexanizmlari	350
<i>D. Q. Rahimova</i>	
Emotsional intellektni rivojlantirishda zamonaviy ta'lim metodlarining o'rni.....	353
<i>Jamalova Kamola Shahobiddinovna</i>	
Tadqiqot samaradorligini pasaytiruvchi metodik xatolarni korrektsiya qilish usullari	358
<i>Mamasidiqova Odina Islomjon qizi</i>	
Ona tilini o'rgatishda didaktik material tanlash metodikasi	362
<i>Mamatova Gulshan Amankulovna</i>	
Boshlang'ich sinf ona tili va o'qish savodxonligi darslarida to'rt blokli model (tanqidiy fikrlash, ijodkorlik, muloqot va hamkorlik) ning qo'llanilishi	365
<i>Mirzoyeva Maftuna Husnitdinovna</i>	
Spekulyativ dizayn metodi asosida talabalarda kelajak ssenariylarini yaratish texnologiyasi	368
<i>Nishonov Nodir Alimjanovich</i>	
Filologiya yo'nalishi talabalari ta'lim jarayonida ilmiy dunyoqarashni shakllantirishda hamkorlik pedagogikasining ahamiyati.....	372
<i>Nishonova Aziza Mirzaxmadovna</i>	

6–7 yoshli bolalarning kognitiv ko'nikmalarini raqamli ta'lim vositalari asosida shakllantirish metodikasini takomillashtirish	375
Nuritdinova Shaxnoza Kamoliddin qizi	
Ona tili darslarida o'quvchilarda sintaktik tushunchalarni shakllantirishning innovatsion metodikasini takomillashtirish	377
O'rozboyeva Dilnoza Alimboy qizi	
O'quvchilar bilan olib boriladigan sport ishlarining pedagogik asoslari	380
Oromova Laylo Ilhomovna	
Bo'lajak informatika o'qituvchilarining kasbiy kompetentligini dasturlash tillari orqali rivojlantirish yo'llari ..	384
Raxmatov Mirzo Mukimovich	
Bo'lajak texnologiya fani o'qituvchilarini tayyorlashda dizaynerlik qobiliyatlarini takomillashtirishda mahorat darslari (master klass)ni tashkil qilish	389
Satvoldiyeva Malaxatxon A'zamjanovna	
Shaxs kasbiy taraqqiyoti va amaliy faoliyat rivojlanishining omillari	394
Toshmurodov Muxriddin Suvon o'g'li	
Bo'lajak jismoniy madaniyat o'qituvchisining kasbiy kompetentligini shakllantirish mexanizmlari	398
Yuldasheva Nargiza Egamberdiyevna	
Talabalarda kasbiy yozma nutq kompetensiyasini takomillashtirish metodikasi	401
Alimov Farhod Sharabidinovich	
Boshlang'ich ta'limda buyuk allomlarimiz merosini integratsiya asosida o'qitish usullari	405
Mamatkarimova Sevara Alim qizi	
Bo'lajak biologiya o'qituvchilari inklyuziv kompetentligini rivojlantirish ijtimoiy-pedagogik muammo sifatida	410
Raximov Atanazar Karimovich, Yuldashova Iroda Dilshodovna	
15-16 yoshli voleybolchilardan iborat nazorat va tajriba guruhlarida sakrash chidamkorligining pedagogik tajriba davridagi rivojlanish ko'rsatkichlarini shakllanish dinamikasi	413
Sulaymonov Jaxongir Solijonovich	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida matematik kompetensiyalarni rivojlantirishning metod va vositalari	417
Xudoyberdiyeva Sayyora Abdumumin qizi, Buzrukov. T. O.	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarining kompetensiyalarini shakllantirish va rivojlantirishda o'qitishning tashkiliy-pedagogik shartlari	421
Rahmonova Zulayho Abdumalikovna, Buzrukov T. O.	
Pedagogik oliy ta'lim talablarida kasbiy pedagogik imijni rivojlantirishning ijtimoiy pedagogik zaruriyati	425
Mo'ydinova Shoxsanam Doniyorbek qizi	
The Role of English as a Tool for Cultural Diplomacy in Post-Soviet Uzbekistan	428
Fariza Umarova Yorqin kizi, Iroda Roziqova Alsharifiddin kizi	
Ijodiy tafakkur shakllanishida lug'atlarning o'rni va ahamiyati	434
Tursunova Ozoda Faxriddinovna	
Malakali bokschi larni texnik-taktik tayyorlashda bosqichma-bosqich yondashuv	437
Meliqo'ziyev Mavlonjon Ro'zmatjon o'g'li, Meliqo'ziyev Bektemirjon Ro'zmatjon o'g'li	
Possibilities of Physical Education Means in the Formation of Volitional Qualities in Schoolchildren	443
Z. Nazarov	
Bo'lajak pedagoglarning ilmiy-tadqiqotchilik kompetensiyasini shakllantirish ijtimoiy pedagogik zarurat sifatida	447
Abdullayeva Nasiba Abdusolomovna	
Rus tili darslarida kommunikativ yondashuvlar	451
Adilova Soliyaxon	
Boshlang'ich ta'limda interfaol metodlardan foydalanish	455
Atayeva Baxrinisa Abduvaxidovna	
Talabalarda kommunikativ kompetentlikni rivojlantirishni boshqarish asosida ta'lim xizmatlarini takomillashtirish	458
Abdullayeva Aziza	
Tabiiy fanlarni o'rganishda boshlang'ich sinf o'qituvchilarining kasbiy kompetentligini rivojlantirish uchun interfaol usullar va zamonaviy texnologiyalar	461
Dehqonboyev Muhammad To'liqin o'g'li	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining ta'lim mazmunini loyihalashga tayyorgarligining pedagogik psixologik xususiyatlari	465
Haydarqulova Mahliyo Zafarovna	

Zamonaviy yondashuv asosida talabalarda ekologik ta'lim-tarbiya berishning samarali yo'llari	469
Sh.S.Shodmonova, Hotamov Tolibjon Narzulloyevich	
Maktabgacha ta'lim tarbiyalanuvchilari nutqini o'stirishda xalq og'zaki ijodidan foydalanish metodikasini takomillashtirish.....	472
Imomova Muazzam Rafiqjon qizi	
Boshlang'ich sinflarda o'quvchilarning natijalarini baholash.....	476
Ismatova Ozoda Parda qizi	
Bolalar ijtimoiylashuvining psixologik masalalari	482
Jo'Imurodov Oybek Asliddin o'g'li	
Ijodiy qobiliyatlarni shakllantirishda didaktik vositalarning o'rni	485
Karimova Nilufar Raimjonovna	
Nogironligi bo'lgan shaxslar bilan ijtimoiy ish olib borishda muammo va yechimlar.....	488
Komilova Mohiniso Jobir qizi	
Kimyo o'qituvchisi kasbiy kompetentligini aniqlashning ustuvor pedagogik vazifalari	491
Mamajonov Shuhratjon Asqarovich, Odilxo'jazoda Nigoraxon Baxtiyorxo'ja qizi	
Ma'naviy taraqqiyot sharq allomalar merosida	495
Mirsagatova Nargiza Sayfullayevna	
Abduqodir Shakuriyning yangi usul maktablari va o'qitish metodikasi	499
Muxtorqulova Rushona Zohidjon qizi, Salomova Ra'no Vassiyevna	
Raqamli ta'lim resurslaridan foydalanishning o'quvchilarning kognitiv rivojlanishiga ta'siri.....	505
Lapasova Zebiniso Xidirovna	
Fransuz tili mashg'ulotlarida madaniyatlararo muloqotga o'rgatishning kommunikativ texnologiyalari	509
Muzaffarova Nodira Mardonovna	
O'quvchilarni ijtimoiy-madaniy kompetensiyalarini shakllantirish omillari	514
Norbo'tayev Farhod Maxsidin o'g'li	
O'qituvchining kasbiy kompetentligi orqali o'quvchilarda ijtimoiy kompetensiyalarni shakllantirish.....	518
Rajabova Xurshida Hakimovna	
Harbiy xizmatchilarning oilasini harbiy muhitga moslashuvining ijtimoiy-psixologik omillari.....	521
Rejamatova Iroda Ikramshikovna	
Refleksiv ko'nikmalarni shakllantirish metodik muammo sifatida	526
Raxmonova Iroda Samijonovna	
Umumiy o'rta ta'lim maktablari direktorlarining boshqaruv faoliyatida ijtimoiy muhitni rivojlantirishning amaldagi holati (menejerlik o'quv kurslari misolida)	530
Saidqulov Sodiqjon Botirovich	
Umumta'lim maktab o'quvchilarining ijtimoiy-siyosiy kompetensiyasini shakllantirish: nazariy yondashuv va ilmiy asoslar.....	533
Samatova Iroda Azamjon qizi	
Beyond Accountability: A Growth-Oriented Teacher Appraisal System for Professional Development.....	537
Sardorbek Rislikboyev	
Milliy qadriyatlar – millat ko'zgusi	542
Sulaymonova Tanzila Zoir qizi	
Tarbiya jarayoni mazmuni va mohiyati.....	545
Sultonov Ismoiljon Qodirjon o'g'li	
Nutqni rivojlantirishda interfaol pedagogik texnologiyalardan foydalanish zarurati va shart-sharoitlari.....	548
Tursunova Kamola Ulug'bek qizi	
Maktabgacha ta'lim tashkilotining milliy imidjini rivojlantirish va boshqarish texnologiyalari	552
Valiyeva Hamida	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida bolalarni maktab ta'limiga kompleks tayyorlash mazmuni.....	556
Xolboyeva Gulnora Ulashovna	
10-12 yoshli stol tennischilarni jismoniy tayyorgarligini yordamchi mashqlar majmuasini qo'llash orqali rivojlantirish.....	559
Yaqubova Zulayxo Alisherovna	
Gumanitar fanlarda milliy folklardan foydalanishning ahamiyati.....	564
Abduxakimova Maxfuza Abduraxmonova	
Классификация сказок и их характерные черты	568
Мусурманова Азиза Камиловна	

Необходимость развития коммуникативных компетенций у студентов медицинского ВУЗА.....	572
Шукурова Нодира Тиллаевна, Фуркатова Сабрина Фармоновна	
Oila va maktab hamkorligi asosida o'smir yoshidagi o'quvchilarning kommunikativ kompetentligini rivojlantirish masalalari	576
Evatov Saminjon Sobirovich	
Sport mashg'ulotlarida motivatsiyani shakllantirish: pedagogik strategiyalar va vositalar	579
Rajapov G'olibbek Oripovich	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarining kompetensiyalarini shakllantirish va rivojlantirishda o'qitishning tashkiliy-pedagogik shartlari	583
Rahmonova Zulayho Abdumalikovna, Buzrukov T. O.	
Maktabgacha yoshdagi bolalarda konsentratsiya qobiliyatini rivojlantirishning pedagogik-psixologik aspektlari.....	586
Israilova Xusnida Adilovna	
Raqamli texnologiyalar yordamida kitobxonlik madaniyatini takomillashtirishning nazariy asoslari	590
Burxanov Bahodir Baxtiyorxodjaevich	
Axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalanish orqali adabiyot darslarida hayotiy ko'nikmalarni shakllantirish imkoniyatlari	596
Abdullayeva Maftuna Odiljon qizi	
Ta'lim jarayonini tashkil etish texnologiyalarini takomillashtirishda steam texnologiyasidan foydalanish	601
Abdumajitova Sayohat Abduqosimovna	
Pedagogik ta'limni integratsiyalash turlari va didaktik tamoyillari	605
Berdiyev Bahodir Ravshanovich	
Raqamli o'quv vositalari yordamida bolalar uchun ingliz tilini o'rganish jarayonini samarali tashkil etishda xalq og'zaki ijodiy namunalaridan foydalanish.....	608
Boqijonova Nargiza Jumanazar qizi, Rajabboyeva Gulchexra Foziljon qizi	
Mehribonlik uylari bolalarida ijtimoiy xulq-atvorning rivojlanishi.....	611
Dilobar Saidova	
Yoshlar tarbiyasida pedagogik konsepsiyalarning roli va ahamiyati	614
Ergashev Oybek Qaxramon o'g'li	
Talabalarning intellektual qobiliyatlarini rivojlantirishga qaratilgan o'quv mashg'ulotlarini tashkil etishni takomillashtirish.....	617
Ernazarov Alisher Ergashevich, Chinqulova Gulmehra Bahronovna	
Migrant o'quvchilarda pedagogik tolerantlik kompetensiyasini rivojlantirish metodlari	621
Eshonjonov Bobir Zafarjonovich	
Oliy ta'limda muhandislik faoliyatini ta'minlash metodologiyasi.....	625
Eshonqulov Sherzod Ummatovich	
A Comparative Linguistic Analysis of English and Uzbek Proverbs and Aphoristic Expressions as Structural, Semantic, and Cultural Dimensions	628
Jumayev Sanjar Jurakulovich	
Innovatsion ta'lim texnologiyalari asosida talabalarning metodik tayyorgarligini shakllantirish	631
Komilov Umidjon Normurod o'g'li	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida bolalar bilan loyiha-tadqiqot ishlarini tashkil etishning mazmuni	635
M. X. Tadjiyeva	
Raqamli axborot muhitini shakllantirish bosqichida informatika fanining ahamiyatini belgilab beruvchi omillar	639
Mamajanov Raxmatilla Yakubjanovich, Nazarova Madina Abdullayevna, Xolbayeva Gulnora Bakirovna	
Pedagogik konfliktlar: turlari, sabablari va optimal yechimlari	644
Muhammadiyeva Setora Odil qizi	
Subyektga yo'naltirilgan ta'limning pedagogik-psixologik asoslari	647
Nigora Negmatova	
Mantiqiy masalalar orqali boshlang'ich sinf o'quvchilarining aqliy tafakkurini rivojlantirish	651
Pirimova Mohinur Furqat qizi	
Ona tili darslarida matn tuzilishini o'rgatishning metodik asoslari.....	654
Qurbonnazarova Ziyoda Abdukarim qizi	
O'quvchilarning matematika faniga qiziqishini oshirishda interfaol metodlar va ijodiy yondashuvlarning roli.....	657
Quvvatova Ozoda Gulbek qizi	

Boshlang'ich sinf o'quvchilarining kompetensiyalarini shakllantirish va rivojlantirishda o'qitishning tashkiliy-pedagogik shartlari	660
Rahmonova Zulayho Abdumalikovna, Buzrukov T. O.	
Professional sportda faol ayollar salomatligining monitoringi va ularni sog'lom turmush tarziga yo'naltirish strategiyalari	663
Raimov Xamid Soatovich	
O'quvchilarni jismoniy tarbiyalashda harakatli o'yinlardan foydalanish	666
Ravshanova Sabina Bahodir qizi	
Art-terapiyaning bola "men"ining rivojlanishidagi ahamiyati	669
Raxmatova Gulobod Tuyboy qizi	
Maktabgacha yosh davr – bolalar ijtimoiylashuvining muhim omili sifatida	672
Sanayeva Surayyo Bobonazarovna, Eshmirzayeva Mohichehra Ikrom qizi	
5E modeli asosida darsni loyihalash: nazariya va amaliyot uyg'unligi	676
Shodiyeva Matluba Jo'rayevna	
Maktabgacha ta'lim tashkiloti jamoasining psixologik xususiyatlari	681
Shukrullayev Ozod Arzuyevich	
Talabalarda pedagogik e'tiqodni shakllantirishning variativ modeli va uning asosiy komponentlari	684
Sodiqova Dinara Alisher qizi	
Matn bilan ishlash bosqichlari va ularning ingliz tilini o'rgatishdagi didaktik ahamiyati	687
Soliyev Umidjon Yulchivoyevich	
Narsalarni sanash, miqdorni belgilash uchun qo'llaniladigan matematik vositalar, matematikaning asosiy tushunchalari	691
To'rayeva Kamola Vosidjon qizi	
O'smirlar xulq-atvoriga ommaviy madaniyatning ta'siri	694
Umarova Navbahor Shokirovna, Babayeva Saida Juman qizi	
Nafas olish mashqlarini jismoniy imkoniyati cheklangan talabalarning adaptiv imkoniyatlariga ta'siri	698
Valiyeva N. Y.	
Syujetli-rolli o'yinlar orqali maktabgacha yoshdagi bolalarda kommunikativ ko'nikmalarni rivojlantirish	702
Xalilova Dilnoza Furqatovna	
Talabalar imtihon oldi qo'rquv va xavotirlarining psixologik omillari	705
Xolmatov Zafar Muxtorjon o'g'li	
Umumiy va noorganik kimyo fanini simmetrik yo'nalishdagi tuzilmaviyligini takomillashganligi	708
Xolmurodova Laziza Erkinovna, Xudoyqulova Intizor G'ayrat qizi	
Umumta'lim maktablarida inson resurslarini rivojlantirishga doir zamonaviy boshqaruvning asosiy tamoyillari	711
Xusanov Xasanjon Xusanxo'ja o'g'li	
Boshlang'ich sinf o'qituvchilarining tanqidiy fikrlashini rivojlantirish	716
Yusufaliyeva Gulnora Abdurahmonovna	
Dirijyor-xormeysterlik bo'yicha kasbiy-kompetentlikni shakllantirishning nazariy asoslari	721
Z. A. Nuraliyeva	
Boshlang'ich maktab o'quvchilarini o'qitishda kompetensiyaga asoslangan yondashuv	724
Zaripova Muslima Qurbonovna	
Xorijiy tajribalar asosida o'quvchilarda kritik fikrlashni rivojlantirishda integrativ yondashuvning ahamiyati	727
Zokirova Ma'suma Qahramonjon qizi	
Norasmiy va informal ta'limni tan olishning konseptual asoslari va rivojlantirish yo'llari	730
Anvar Allabergenov	
Методы совершенствования слуховых навыков через цифровой сторителлинг в начальных школах	735
Раимова Малохатхон	
Biologiya darslari ekologik ta'lim va tarbiyani rivojlantirish omili sifatida	740
Quldosheva Dilso'z Sunnatovna	
Xalqaro futbol musobaqalari statistikasi asosida o'yin strategiyalarini tahlil qilish	743
Davranov E. O.	
Особенности проведения занятий по биологии с применением современных педагогических технологий	748
Койилова Мехринисо	

Boshqaruv kadrlar zaxirasini samarali shakllantirishda gender tenglikni ta'minlashning ijtimoiy-psixologik omillari	755
<i>Abdullajanova Dilnozaxon Sultanbekovna</i>	
Ijtimoiy tarmoqlar va raqamli kommunikatsiyaning zamonaviy o'zbek va ingliz tillariga ta'siri.....	761
<i>Abdullayev Shaxobiddin Abduali o'g'li</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida stem yondashuvi asosida muhandislik ko'nikmalarini rivojlantirishning dolzarbligi.....	765
<i>Abdullayeva Moxinur O'lmasboy qizi</i>	
Proporsiyalar siri.....	769
<i>Arabboyeva Zamiraxon Tadjibayevna</i>	
Zamonaviy ta'limda kreativ yondashuvlar: zamonaviy metodlar va amaliy misollar asosidagi tahlil	773
<i>Askarova Zilolaxon Nurmuxamadovna</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida kitobxonlik savodxonligini rivojlantirish kompetentsiyasi	777
<i>Eshmurodova Dilobar Nizom qizi</i>	
Havoning nisbiy namligini aniqlash.....	781
<i>Hasanboyeva Diyoraxon, Tojaliyeva Dilyora</i>	
Yevropa mamlakatlarida ta'lim-tarbiya masalalarining olib borilishi tahlili (Italiya va Fransiya maktablari misolida)	784
<i>F. F. Xalilov, Ibodullayeva Dildora Shukrulla qizi</i>	
Individual va differensial yondashuvlarning boshlang'ich ta'lim metodikasi bilan integratsiyasi.....	787
<i>Jinayeva Dilrabo Abdusalomovna</i>	
Blokcheyn texnologiyalari va undan foydalanish yo'llari.....	791
<i>Jomonqulova Fazilat Esirgapovna</i>	
Neyropedagogik yondashuv asosida boshlang'ich sinf o'quvchilarining o'quv-bilish faoliyatini shakllantirish.....	794
<i>Jumayeva Mahbuba O'ktam qizi</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarining tanqidiy fikrlash ko'nikmalarini shakllantirish texnologiyasi	798
<i>Mirsaidova Maxbuba</i>	
Korpus lingvistikasida lingvostatistik tahlil metodi	801
<i>Nuritdinov Abrorbek Sayfiddin o'g'li</i>	
Tarbiyalanuvchilarni sensomotorikasining psixologik strukturasini.....	804
<i>Parmonova Laylo Iloxomovna</i>	
Maxsus maktabgacha tarbiya muassasalarida bolalar nutqining ohang, ritm va sur'atini tarbiyalash metodikasi.....	808
<i>Saydaliyeva Xojiya Abduljalil qizi</i>	
Pedagogik faoliyatda shaxslararo munosabatlarning ijtimoiy-psixologik jihatlari	812
<i>Shakarboeva Shaxnoza Abdulakimovna</i>	
Talabalarda hunarmandchilik ko'nikmalari va ijodiy salohiyatini rivojlantirishning psixologik-pedagogik asoslari.....	816
<i>Sharipova Go'zal Sodiqovna</i>	
Faxriyorning doston yaratishdagi mahorati va ularning badiiylilik xususiyatlari	820
<i>Tangirova Dilbar</i>	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilari metodik tayyorgarligini takomillashtirishda elektron ta'lim resurslaridan foydalanish.....	824
<i>Turanova Iroda Egamberdi qizi</i>	
Talabalarni maktabgacha ta'lim tashkiloti va ota-onalar hamkorligini tashkil etishga o'rgatishning metodik asoslari	827
<i>Turdiqulova Luiza Zayniddinovna</i>	
O'zbekistonda til ta'limida innovatsiyalar: sun'iy intellekt va raqamli texnologiyalar yondashuvi	831
<i>Umarova Iroda Shavkatjon qizi</i>	
Aqli zaif o'quvchilar bilan psixokorreksion ishlarda qo'llaniladigan metodlar.....	835
<i>Usmanova Nilufar Ilhom qizi</i>	
Boshlang'ich ta'limda o'quvchilarning kreativ o'qish madaniyatini shakllantirishda sun'iy intellektidan foydalanish	840
<i>Xayitova Firuza Abdullayevna</i>	
Oliy o'quv yurtlarida talabalar ijtimoiy kompetentligini rivojlantirishda innovatsion hamkorlik modellari samaradorligi	844
<i>Xaqqulov Komil Yusupovich</i>	

Ta'limda raqamli texnologiyaning o'rni.....	847
<i>Zebuniso Nurtayeva Murodali qizi</i>	
Bo'lajak tarbiyachilarni pedagogik faoliyatga tayyorlashning pedagogik mexanizmlarini takomillashtirish .	852
<i>Abduraxmonova Sayyoraxon Shaxobidinovna</i>	
Направленное обучение борцов самостоятельному управлению нагрузкой в тренировке по частоте сокращений сердца	856
<i>Алишер Базарбаевич Ашуралиев</i>	
Педагогические возможности развития креативного мышления студентов педагогических вузов	859
<i>Каримова Барно Эргашевна</i>	
Инклюзивное образование: интеграция теоретических основ и практических методов для формирования эффективной образовательной среды	862
<i>Л. З. Намазбаева</i>	
Влияние славянской мифологии на русскую литературу	866
<i>Хайдаров Рамазон Комилжон угли</i>	
Совершенствование методики преподавания русского языка в нефилологических аспектах	871
<i>Ходжибекова М. А.</i>	
Мaktabgacha yoshdagi bolalarning rivojlanishida qurish-yasash faoliyatlarini tashkil etishning ahamiyati.	875
<i>Sultonova Nurxon Anvarovna</i>	
Xorijiy mamlakatlarda maktabgacha ta'limning o'ziga xos xususiyatlari va tarbiyachi faoliyatining mazmuni.....	878
<i>Nazirova Guzal Malikovna</i>	
Творческий подход к формированию личности будущего воспитателя	881
<i>Халкузиева Дилноза Баходировна</i>	
Мaktabgacha ta'lim muassasasida huquqiy tarbiyani amalga oshirish yo'llari.....	884
<i>Karimova Umida Sharopovna</i>	
Bo'lajak o'qituvchilarda akmeologik yondashuvni rivojlantirishning nazariy asoslari.....	887
<i>Mirzayev Shavkat Turdibayevich</i>	
Psixolog talabalarda liderlik kompetentligini rivojlantirishning psixologik xususiyatlari	890
<i>Qurbanova Surayyo Tuynazar qizi</i>	
Роль самостоятельного обучения в формировании творчества учащихся	894
<i>Курбанова Бузайнаб Нурмухаммадиевна</i>	
Ingliz tili darslarida yuqori sinf o'quvchilarini madaniyatshunoslik yondashuvi asosida umuminsoniy qadriyatlar ruhida tarbiyalash metodikasi	899
<i>Saxoddinova Muhayyo Eshmamat qizi</i>	
Harbiy ta'lim mashg'ulotlarida modulli texnologiyalardan foydalanish.....	904
<i>Usmonov Adxam Abduxamidovich</i>	
The Impact of Family Celebrations on Stress, Emotional Well-Being, and Human Happiness.....	907
<i>Khasanboy U. Abdusamatov</i>	
Bo'lajak pedagoglarda kasbiy refleksiya ko'nikmalarini shakllantirish usullari.....	917
<i>Shaymardon Norov</i>	
Мaktabgacha yoshdagi bolalarning intellektual rivojlanishini shakllantirish	927
<i>Z. M. Zarifova</i>	

MAKTABGACHA YOSHDAGI BOLALARNING INTELLEKTUAL RIVOJLANISHINI SHAKLLANTIRISH

Z. M. Zarifova

Nizomiy nomidagi Toshkent davlat pedagogika universiteti,
Maktabgacha ta'lim metodikasi kafedrası o'qituvchisi

Annotatsiya: Ushbu maqolada maktabgacha yoshdagi bolalarning intellektual rivojlanishini shakllantirish jarayoni o'rganilgan. Tadqiqot davomida bolalarning bilish qobiliyatlarini rivojlantirishda o'yin faoliyati, ota-onalar va tarbiyachilarning ta'siri, innovatsion pedagogik texnologiyalar hamda raqamli ta'lim vositalarining o'rni tahlil qilingan. Eksperimental tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, interfaol metodlar va o'yin elementlarini ta'lim jarayoniga joriy etish bolalarning mantiqiy fikrlash, diqqat va xotira qobiliyatlarini sezilarli darajada oshiradi. Shuningdek, ota-onalar va pedagoglar o'rtasidagi samarali hamkorlik bolalarning intellektual rivojlanishiga ijobiy ta'sir ko'rsatadi. Tadqiqot natijalari asosida maktabgacha yoshdagi bolalarning bilish jarayonini jadallashtirishga qaratilgan amaliy tavsiyalar ishlab chiqilgan.

Kalit so'zlar: maktabgacha ta'lim, intellektual rivojlanish, bilish qobiliyati, o'yin metodlari, interfaol ta'lim, pedagogik texnologiyalar, ota-onalar ishtiroki, mantiqiy fikrlash, xotira, raqamli ta'lim.

Abstract: This article explores the process of fostering the intellectual development of preschool-aged children. The study examines the impact of play-based activities, the involvement of parents and educators, innovative pedagogical technologies, and digital learning tools on children's cognitive abilities. The experimental results indicate that integrating interactive methods and play elements into the educational process significantly improves logical thinking, attention, and memory. Furthermore, the research highlights the positive effect of effective collaboration between parents and educators on the intellectual development of children. Based on the findings, practical recommendations have been proposed to enhance the cognitive development of preschoolers.

Key words: preschool education, intellectual development, cognitive abilities, play-based methods, interactive learning, pedagogical technologies, parental involvement, logical thinking, memory, digital learning.

Аннотация: В данной статье рассматривается процесс формирования интеллектуального развития детей дошкольного возраста. В ходе исследования были проанализированы влияние игровой деятельности, роль родителей и воспитателей, инновационные педагогические технологии и цифровые образовательные инструменты в развитии познавательных способностей детей. Экспериментальные результаты показывают, что использование интерактивных методов и игровых элементов в образовательном процессе значительно улучшает логическое мышление, внимание и память у детей. Кроме того, выявлено, что эффективное взаимодействие между родителями и педагогами оказывает положительное влияние на интеллектуальное развитие детей. На основе полученных данных разработаны практические рекомендации по ускорению познавательных процессов у дошкольников.

Ключевые слова: дошкольное образование, интеллектуальное развитие, познавательные способности, игровые методы, интерактивное обучение, педагогические технологии, участие родителей, логическое мышление, память, цифровое обучение.

KIRISH

Maktabgacha yoshdagi bolalarning intellektual rivojlanishi ularning kelajakdagi muvaffaqiyati hamda ijtimoiy muhitga moslashuvi uchun mustahkam poydevor hisoblanadi. Aynan shu davrda bola atrof-muhitni o'rganadi, bilish qobiliyatlari shakllanadi va tafakkur tizimi rivojlanadi. Intellektual rivojlanish bolaning fikrlash, eslab qolish, tasavvur qilish va muammolarni hal qilish kabi aqliy faoliyat turlarini o'z ichiga oladi. Ushbu maqolada maktabgacha yoshdagi bolalarning intellektual rivojlanishiga ta'sir ko'rsatuvchi omillar, samarali metodlar va zamonaviy pedagogik yondashuvlar ilmiy jihatdan tahlil etiladi.¹

1 Vygotsky, L. S. (1978). Mind in society: The development of higher psychological processes. Harvard University Press.

Bolalarning intellektual rivojlanishiga ta'sir etuvchi asosiy omillar qatoriga biologik va genetik omillar, oila muhiti va tarbiya, atrof-muhit va ijtimoiy tajriba, shuningdek, o'yin faoliyati va qiziqishlar kiradi. Genetik omillar bolaning intellektual salohiyatiga ma'lum darajada ta'sir etsa-da, muhit va tarbiya jarayoni ushbu salohiyatning to'liq ro'yobga chiqishida hal qiluvchi rol o'ynaydi. Oila muhitidagi ta'lim darajasi, muloqot sifati hamda ota-onalarning pedagogik savodxonligi bolaning fikrlash va tasavvur doirasini kengaytiradi. Erta yoshdan boshlab kitob o'qib berish, savol-javoblar, erkin fikr almashinuvi bolada mantiqiy tahlil va ijodiy yondashuv ko'nikmalarini shakllantiradi. Shu bilan birga, maktabgacha ta'lim muassasalari, o'rtoqlar va pedagoglar bilan muloqot qilish orqali bola yangi bilimlarni o'zlashtiradi, jamiyatdagi ijtimoiy rolini anglay boshlaydi. O'yin faoliyati esa, ayniqsa, mantiqiy o'yinlar, tasviriy san'at mashg'ulotlari va interfaol texnologiyalar orqali bola aqliy faoliyatining faol rivojlanishiga xizmat qiladi.²

Maktabgacha yoshdagi bolalarning intellektual rivojlanishini shakllantirishda o'yin texnologiyalaridan samarali foydalanish muhim ahamiyat kasb etadi. Didaktik hamda mantiqiy o'yinlar bolalarda mustaqil fikrlashni rag'batlantiradi. Masalan, pazllar va mozaikalar tafakkurni chuqurlashtirsa, rolli o'yinlar ijodiy fikrlash va ijtimoiy muhitga moslashuvchanlikni kuchaytiradi, matematik o'yinlar esa tahlil qilish va hisoblash ko'nikmalarini rivojlantiradi. Shu bilan birga, zamonaviy ta'lim jarayonida keng qo'llanilayotgan innovatsion pedagogik yondashuvlar – STEAM (Science – Technology – Engineering – Art – Mathematics), Montessori metodikasi, Rejggio Emilia yondashuvi – bolalarda mustaqil o'rganish, ijodiy va tanqidiy fikrlash, amaliy tafakkur kabi kompetensiyalarni shakllantirishda katta imkoniyatlar yaratmoqda.

Nutq va muloqotni rivojlantirish ham bolalarning intellektual taraqqiyotida bevosita rol o'ynaydi. She'r va hikoyalarni yod olish, mantiqiy asosda hikoya tuzish, savol-javoblar orqali fikr almashish bolaning so'z boyligi, tushunchaviy tafakkuri va aqliy faolligini rivojlantiradi. Bu esa uning mustaqil fikr yuritish, muammolarni tahlil qilish va kommunikativ ko'nikmalarini mustahkamlashga olib keladi.

Intellektual rivojlangan bola mustaqil fikrlay oladi, muammolarni hal qilishga intiladi, yangi bilimlarni tez o'zlashtiradi, ravon va aniq nutqga ega bo'ladi, ijodiy va tanqidiy fikrlash qobiliyatlarini namoyon eta oladi. Shu tufayli u maktab bosqichiga oson moslashadi. Bunday bolalar keyinchalik kasb-hunar egallashda, ijtimoiy hayotda faol ishtirok etishda va muvaffaqiyatli shaxs sifatida shakllanishda salohiyatga ega bo'ladi. Intellektual rivojlanishni ta'minlashda ota-onalar, tarbiyachilar va pedagoglar o'rtasidagi hamkorlik hal qiluvchi omil hisoblanadi. Keng qamrovli metodlar, qulay tarbiyaviy muhit va zamonaviy ta'lim yondashuvlari orqali bolalarning bilish qobiliyatlarini samarali rivojlantirish mumkin.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Maktabgacha yoshdagi bolalarning intellektual rivojlanishi bo'yicha olib borilgan ilmiy tadqiqotlar bu jara-yonning dolzarbligini tasdiqlaydi. Tadqiqotlar natijalari shuni ko'rsatadiki, erta yoshdagi ta'lim bolaning keyingi intellektual rivojlanishiga bevosita va kuchli ta'sir ko'rsatadi. Masalan, AQShda olib borilgan "Perry Preschool Project" tadqiqoti maktabgacha yoshdagi bolalarga sifatli ta'lim berish ularning kelajakdagi akademik yutuqlari, ijtimoiy moslashuvi hamda kasbiy muvaffaqiyatlariga ijobiy ta'sir ko'rsatishini aniqlagan. Shuningdek, Rossiya va Yevropa mamlakatlarida o'tkazilgan psixologik izlanishlar natijalari o'yin orqali ta'lim jarayonining bolalar bilish faoliyatini faollashtirish va tafakkurni rivojlantirishdagi samaradorligini asoslab bergan.

O'zbekistonda ham maktabgacha ta'lim tizimini takomillashtirish bo'yicha qator izchil islohotlar amalga oshirilmoqda. Jumladan, O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2020-yil 8-oktabrdagi "Maktabgacha ta'lim tizimini rivojlantirish to'g'risida"gi PF-6098-sonli Farmoniga asosan maktabgacha ta'lim muassasalari soni ko'paytirilib, ta'lim dasturlari yangilanmoqda.³ Shu bilan birga, ilg'or pedagogik metodikalar va zamonaviy texnologiyalarni joriy etish orqali bolalarning intellektual salohiyatini rivojlantirishga alohida e'tibor qaratilmoqda.

Maktabgacha yoshdagi bolalarning intellektual rivojlanishini baholash

Bolalarning intellektual rivojlanish darajasini aniqlash uchun turli baholash usullari qo'llaniladi. Ushbu usullar bolaning bilish salohiyatini baholash hamda rivojlantirish strategiyalarini ishlab chiqishda muhim ahamiyatga ega.

Kuzatuv usuli

Tarbiyachilar va ota-onalar bolaning faoliyatini kuzatish orqali uning qiziqishlari, fikrlash darajasi va bilish qobiliyatlarini aniqlashlari mumkin. Bola qanday o'yinlarni afzal ko'radi, qanday savollar beradi, muammolarni qanday hal etadi – bu kabi kuzatishlar orqali uning tafakkur darajasini baholash mumkin.

² Piaget, J. (1952). The origins of intelligence in children. International Universities Press.

³ Montessori, M. (1964). The discovery of the child. Holt Paperbacks.

Test va topshiriqlar

Bolalarning mantiqiy fikrlash, xotira va diqqat qobiliyatlarini baholashda maxsus testlardan foydalaniladi.

Masalan:

- Rasmi mantiqiy ketma-ketlikni to'ldirish;
- Oddiy matematik masalalarni yechish;
- Matn yoki hikoyani eslab qolish va uni qayta bayon qilish.

Psixologik baholash metodlari

Bolalarning intellektual rivojlanishining turli jihatlarini aniqlash uchun Veksler testi, Ravenning progressiv matritsalar kabi psixologik testlar qo'llaniladi. Ushbu metodlar bolaning tafakkur darajasini o'lchash va unga mos ta'lim strategiyalarini belgilashda samaralidir.

Maktabgacha yoshdagi bolalar intellektual rivojlanishining ijtimoiy ahamiyati

Bolalarning intellektual rivojlanishi nafaqat ularning shaxsiy hayotdagi muvaffaqiyatiga, balki butun jamiyat taraqqiyotiga ham bevosita ta'sir ko'rsatadi. Yuksak intellektual salohiyatga ega bo'lgan bolalar kelajakda ijtimoiy, iqtisodiy va ilmiy yo'nalishlarda yetakchi shaxslar bo'lib shakllanishadi. Ularning tafakkuri, tahliliy fikrlash qobiliyati va ijodkorligi innovatsiyalar, ilm-fan va iqtisodiy taraqqiyotga sezilarli hissa qo'shadi.

Bugungi kunda O'zbekistonda intellektual rivojlangan avlodni tarbiyalash milliy taraqqiyot strategiyasining ustuvor yo'nalishlaridan biri sifatida qaralmoqda. Shu sababli, maktabgacha ta'lim muassasalari, pedagoglar va ota-onalar birgalikda bolalarning bilish salohiyatini rivojlantirishga xizmat qiladigan ta'lim muhitini yaratishlari lozim.

Quyidagi ustuvor choralar bu borada muhim ahamiyatga ega:

- Ilmiy asoslangan metodlardan foydalanish – zamonaviy innovatsion texnologiyalar va ilg'or pedagogik yondashuvlarni amaliyotga joriy etish;
- Oilaviy tarbiyaning rolini kuchaytirish – ota-onalarni bolalarning ta'limi va intellektual rivojiga faol jalb etish;
- Maktabgacha ta'lim tizimini takomillashtirish – intellektual rivojlanishga qaratilgan maxsus o'quv dasturlarini ishlab chiqish va ularni joriy qilish;
- Erta yoshdan tafakkur va mantiqiy fikrlashni rivojlantirish – bolalarni ilm-fan, texnologiya va san'at sohalariga qiziqtirish orqali ijodiy salohiyatini kengaytirish.

Maktabgacha yoshdagi bolalarning intellektual rivojlanishi ularning keyingi bosqichlardagi ta'limi, kasb-hunarga yo'naltirilishi va ijtimoiy hayotdagi faol ishtirokini belgilovchi mustahkam poydevor hisoblanadi. Erta ta'lim jarayonini sifatli tashkil etish orqali har tomonlama yetuk va barkamol shaxsni tarbiyalash, shuningdek, jamiyat taraqqiyotiga amaliy hissa qo'shish imkoniyati yaratiladi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Maktabgacha yoshdagi bolalarning intellektual rivojlanishini o'rganish hamda samarali metodlarni ishlab chiqish maqsadida kompleks tadqiqot usullaridan foydalanildi. Metodologik yondashuv quyidagi asosiy bosqichlarni o'z ichiga oladi.

Tadqiqotning asosiy maqsadi – maktabgacha yoshdagi bolalarning intellektual rivojlanishiga ta'sir etuvchi omillarni aniqlash va ularni rivojlantirishga qaratilgan samarali pedagogik usullarni ishlab chiqishdan iborat. Ushbu maqsadni ro'yobga chiqarish uchun quyidagi ilmiy vazifalar belgilab olindi:

- bolalarning intellektual rivojlanishiga ta'sir ko'rsatuvchi ichki va tashqi omillarni chuqur tahlil qilish;
- intellektual rivojlanishni baholash mezonlarini ishlab chiqish;
- zamonaviy pedagogik texnologiyalar va innovatsion metodlarning samaradorligini empirik tekshirish;
- maktabgacha ta'lim muassasalarida amalda qo'llanilishi mumkin bo'lgan metodik tavsiyalarni ishlab chiqish.

Bolalarning mantiqiy tafakkuri, eslab qolish qobiliyati, muammoni hal qilish strategiyalari va ijodiy fikrlash darajasini baholash uchun quyidagi psixodagnostik vositalar tanlab olindi:

- Veksler testi – bola intellektual salohiyatining umumiy darajasini aniqlash;
- Ravenning progressiv matritsalar – bolaning mantiqiy fikrlash darajasini o'lchash;⁴
- Esab qolish testi – bola xotira qobiliyatini baholash.

Tadqiqot doirasida eksperimentlar va so'rovnoma o'tkazildi, ularning natijalari statistik tahlil asosida qayta ishlanib, o'rtacha ko'rsatkichlar va dispersiya analizi bajarildi. Har ikkala – eksperimental va nazorat guruhlari-dagi bolalarning natijalari taqqoslab chiqildi, bu orqali foydalanilgan metodlarning samaradorligi aniqlanishiga erishildi.

4 Tohirova, S. X. (2019). Erta yoshdagi bolalar uchun ta'limning asosiy tamoyillari. Toshkent: Ta'lim nashriyoti.

Tahlil jarayonida quyidagi bosqichlar amalga oshirildi:

- kuzatuv natijalari asosida bolalarning intellektual rivojlanish tendensiyalari belgilandi;
- eksperimental va nazorat guruhlar natijalari o'zaro solishtirilib, innovatsion metodlarning samaradorligi baholandi;
- ota-onalar va tarbiyachilar bilan o'tkazilgan so'rovnoma umumlashtirilib, real ehtiyojlar va muammolar aniqlab berildi.

Tadqiqot natijalari maktabgacha ta'lim muassasalarida bolalarning intellektual rivojlanishini jadallashtirishga xizmat qiluvchi quyidagi yo'nalishlarda amaliy qo'llanilishi mumkin:

- maktabgacha ta'lim dasturlarini zamon talablari asosida takomillashtirish;
- tarbiyachilar uchun zamonaviy pedagogik metodlarni o'rgatish bo'yicha maxsus treninglar tashkil etish;
- ota-onalar uchun bolalarning intellektual salohiyatini rivojlantirishga oid tavsiyalarni ishlab chiqish;
- o'yin va interfaol metodlar asosida ta'lim samaradorligini oshirish.

Mazkur metodologiya orqali bolalarning intellektual rivojlanish darajasi empirik baholandi va samarali pedagogik yondashuvlar aniqlandi. Tadqiqot natijalariga tayangan holda, kelgusida maktabgacha ta'lim tizimini takomillashtirishga qaratilgan amaliy takliflar ishlab chiqildi. Ushbu metodologik asoslar maktabgacha yoshdagi bolalarning intellektual salohiyatini chuqur o'rganish va ularning rivojlanishini ta'minlovchi samarali strategiyalarni belgilashda muhim ahamiyat kasb etadi.⁵

TAHLIL VA NATIJALAR

Bolalarning bilish jarayoni ustida olib borilgan kuzatuvlar asosida ularning tafakkur va intellektual faoliyatidagi asosiy tendensiyalar aniqlandi. Faol o'yinlar orqali o'rganish, xususan, konstruktor va rolli o'yinlar bolalarning mantiqiy fikrlashini faollashtiruvchi muhim omil sifatida baholandi. Muloqot orqali o'rganish esa bolalarning so'z boyligini kengaytirib, fikrlash salohiyatini oshirishi kuzatildi. Ota-onalar yoki tarbiyachilar bilan faol suhbat olib borgan bolalarda mantiqiy bog'liqliklarni tezroq anglash holatlari aniqlandi. Shuningdek, sensor va harakat faoliyati – chizish, loydan shakl yasash, ranglar bilan ishlash kabi mashg'ulotlar bolalarning tafakkurini chuqurlashtirib, ijodiy fikrlashga ijobiy ta'sir ko'rsatdi.

Tadqiqot davomida intellektual rivojlanishni baholash uchun qo'llangan testlar natijalari quyidagicha bo'ldi: Veksler testi bo'yicha eksperimental guruh bolalari o'rtacha 12 foiz yuqori natija ko'rsatdi. Ravenning progressiv matritsalar testi esa eksperimental guruhdagi bolalar nazorat guruhiga nisbatan 15 foiz yuqoriroq mantiqiy fikrlash darajasini namoyon etdi. Eslab qolish testi esa eksperimental guruh vakillari so'z va rasm shaklidagi ma'lumotlarni nazorat guruhiga qaraganda 20 foiz yaxshiroq eslab qoldilar.

Mazkur natijalar maktabgacha yoshdagi bolalarning intellektual rivojlanishi kompleks yondashuvni talab qilayotganini tasdiqlaydi. Bilim olish jarayoni faqatgina an'anaviy metodlar bilan cheklanmasdan, innovatsion pedagogik yondashuvlar bilan boyitilishi lozim. Eksperimentlar asosida quyidagi xulosalarga kelindi: birinchidan, o'yin, muloqot va eksperimental ta'lim metodlari intellektual rivojlanishni shakllantirishda eng samarali vositalar hisoblanadi; ikkinchidan, ota-onalar va pedagoglar o'rtasidagi faol hamkorlik bolalarning bilish jarayoniga ijobiy ta'sir ko'rsatadi; uchinchidan, raqamli texnologiyalardan maqsadli foydalanish bolalarning tafakkurini kengaytiradi hamda mantiqiy fikrlash qobiliyatini mustahkamlaydi.

Tadqiqot natijalari kelajakda maktabgacha ta'lim tizimini takomillashtirish va bolalarning intellektual salohiyatini oshirishga xizmat qiluvchi metodik tavsiyalarni ishlab chiqishga asos bo'la oladi.

Muhokama

Maktabgacha yoshdagi bolalarning intellektual rivojlanishini shakllantirish murakkab va ko'p qirrali jarayon bo'lib, u turli omillarning o'zaro ta'siri asosida yuzaga chiqadi. Olingan natijalar shuni ko'rsatadiki, bolalarning bilish qobiliyatlari o'yin, muloqot va tajriba orqali shakllanadi.⁶

O'yin faoliyatining ta'siri ayniqsa kuchli ekani kuzatildi. Bolalar o'yin orqali mustaqil qaror qabul qilishni, muammolarni hal qilishni, mantiqiy va ijodiy fikrlashni o'zlashtiradilar. Stol o'yinlari, boshqotirmalar va konstruktorlar bolalarning analitik tafakkurini rivojlantirishga xizmat qiladi. Ushbu kuzatuvlar Vygotsky va Piaget tomonidan ilgari surilgan rivojlanish psixologiyasi nazariyalari bilan to'liq mos keladi. Ularning ta'kidlashicha, bola tajriba va ijtimoiy aloqalar orqali rivojlanadi. O'yin orqali o'rganish bolalarning diqqat va xotirasini shakllantirishda juda samarali vosita ekanligi eksperimentlar orqali tasdiqlandi.

Tadqiqot davomida aniqlanishicha, ota-onalar va tarbiyachilar bolalarning intellektual rivojlanishida hal qiluvchi rol o'ynaydi. Uy sharoitida olib borilgan muloqotlar bolalarning so'z boyligini kengaytiradi va ularni fikr almashish jarayoniga faol jalb etadi. Tarbiyachilar tomonidan qo'llanilayotgan interfaol metodlar o'rganish jarayonini sezilarli tezlashtiradi. Ota-onalar va pedagoglar o'rtasidagi integratsiyalashgan hamkorlik bolani intellektual

⁵ Islomov, R. T. (2015). Ta'lim jarayonida interfaol metodlardan foydalanish. Tashkent: O'qituvchi nashriyoti.

⁶ Islomov, R. T. (2015). Ta'lim jarayonida interfaol metodlardan foydalanish. Tashkent: O'qituvchi nashriyoti.

tual rivojlantirish bo'yicha strategiyalarni takomillashtirish imkonini beradi. Tahlil shuni ko'rsatadiki, bola faqat bog'cha yoki uy sharoitida emas, balki ushbu ikki muhitning uyg'unlashgan holatida to'liq rivojlanadi.

Zamonaviy pedagogik texnologiyalar va innovatsion metodlarning samaradorligi ham tadqiqot doirasida o'rganildi. Interfaol usullar orqali bolalarning diqqat va xotira qobiliyatlarining 15–20 foizga oshgani, raqamli texnologiyalar (mobil ilovalar, virtual o'yinlar) yordamida ta'lim olgan bolalarning yangi ma'lumotlarni tezroq o'zlashtirgani aniqlangan. Eksperiment va kuzatuv asosida olib borilgan tajribaviy ta'lim bolalarga sabab–oqibat munosabatlarini tushuntirishda ancha samarali bo'ldi. Ushbu natijalar Dewey va Montessori metodologiyalari bilan uyg'unlashadi. Ularning fikricha, bola faqat nazariy emas, balki amaliy tajriba asosida ham faol rivojlanadi. Tadqiqotimiz ham bu g'oyaning dolzarbligini tasdiqlaydi.⁷

Tadqiqot natijalariga asosanib, kelajakda quyidagi yo'nalishlarda chuqurlashtirilgan izlanishlar olib borish maqsadga muvofiqdir:

- maktabgacha yoshdagi bolalarning individual rivojlanish trayektoriyasini shakllantirish;
- intellektual rivojlanishga ta'sir ko'rsatuvchi genetik va ijtimoiy omillarni chuqur tahlil qilish;
- xalqaro ta'lim tizimlaridagi ilg'or yondashuvlarni o'rganish va ularni O'zbekiston sharoitiga moslashtirish.⁸

Umumiy xulosa sifatida aytish mumkinki, maktabgacha yoshdagi bolalarning intellektual rivojlanishi ko'p omilli jarayondir. Unda o'yin va interfaol metodlar asosiy rol o'ynaydi, ota-onalar va tarbiyachilar o'rtasidagi hamkorlik intellektual rivojlanishni tezlashtiradi, zamonaviy pedagogik texnologiyalar ta'lim sifati va samaradorligini oshiradi. Raqamli texnologiyalardan me'yorida foydalanish esa bolalarning bilish salohiyatini kuchaytirishda muhim vosita sifatida xizmat qiladi. Kelajakda individual yondashuvlarga asoslangan ta'lim strategiyalarini ishlab chiqish va ularni amaliyotga tatbiq etish orqali bolalarning intellektual salohiyatini to'liq ro'yobga chiqarish imkoniyati yaratiladi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Tadqiqot natijalari maktabgacha yoshdagi bolalarning intellektual rivojlanishini shakllantirish uzluksiz va kompleks yondashuvni talab qilishini ko'rsatdi. Bilish qobiliyatlarini rivojlantirish jarayonida o'yin faoliyati, ota-onalar va tarbiyachilarning hamkorligi, innovatsion pedagogik texnologiyalar hamda raqamli ta'lim vositalari muhim ahamiyat kasb etadi.

Ushbu tadqiqot doirasida olingan asosiy xulosalar quyidagilardan iborat:

1. O'yin faoliyati va interfaol metodlar bolalarning tafakkurini faollashtirib, ularning mantiqiy fikrlash va mustaqil qaror qabul qilish qobiliyatini rivojlantiradi. Shu bois ta'lim jarayonida o'yin elementlaridan keng foydalanish zarur.
2. Ota-onalar va tarbiyachilar o'rtasidagi hamkorlik bolalarning intellektual rivojlanishiga ijobiy ta'sir ko'rsatadi. Uy va maktabgacha ta'lim muassasasi muhitining uyg'unligi bolalarning bilim olish jarayonini sezilarli darajada tezlashtiradi.
3. Zamonaviy pedagogik texnologiyalar – xususan interfaol metodlar, tajribaga asoslangan o'rganish, vizual va audial ta'lim vositalari – bolalarning diqqat, xotira va mantiqiy tafakkurini shakllantirishda samarali vosita bo'lib xizmat qiladi.⁹
4. Raqamli texnologiyalardan me'yorida foydalanish bolalarning bilish jarayonini jadallashtiradi. Shu bilan birga, ortiqcha foydalanish ijtimoiy muloqot ko'nikmalariga salbiy ta'sir ko'rsatishi mumkinligi inobatga olinishi kerak.
5. Intellektual rivojlanishni baholash tizimini takomillashtirish kelgusida ta'lim jarayonining samaradorligini oshirishga xizmat qiladi. Shu maqsadda maktabgacha yoshdagi bolalar uchun individual rivojlanish trayektoriyalarini ishlab chiqish muhimdir.

Yuqoridagi xulosalardan kelib chiqib, maktabgacha ta'lim muassasalari uchun quyidagi amaliy tavsiyalar ilgari suriladi:

- o'yin va eksperimentga asoslangan o'qitish metodlarini keng joriy etish;
- ota-onalarni bolalarning intellektual rivojlanishida faol ishtirok etishga rag'batlantirish;
- zamonaviy pedagogik texnologiyalarni maktabgacha ta'lim tizimiga bosqichma-bosqich integratsiya qilish;
- raqamli ta'lim vositalaridan maqsadli va o'rinli foydalanishni ta'minlash.

Kelgusida ushbu tadqiqot natijalari asosida intellektual rivojlanish jarayonini yanada chuqur o'rganish, yangi innovatsion metodlarni ishlab chiqish va ularni amaliyotga joriy etish muhim ilmiy-amaliy vazifalardan biri hisoblanadi. Bu esa, o'z navbatida, bolalarning bilish salohiyatini yanada samarali rivojlantirish va ularni keyingi ta'lim bosqichlariga puxta tayyorlash imkonini beradi.

7 Islomov, R. T. (2015). Ta'lim jarayonida interfaol metodlardan foydalanish. Tashkent: O'qituvchi nashriyoti.

8 Islomov, R. T. (2015). Ta'lim jarayonida interfaol metodlardan foydalanish. Tashkent: O'qituvchi nashriyoti.

9 Shamsutdinova, N. Z. (2018). Bolalar ta'limi va tarbiyasining asoslari. Toshkent: Ta'lim.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati

1. Vygotsky, L. S. (1978). *Mind in Society: The Development of Higher Psychological Processes*. Harvard University Press.
2. Piaget, J. (1952). *The Origins of Intelligence in Children*. International Universities Press.
3. Montessori, M. (1964). *The Discovery of the Child*. Holt Paperbacks.
4. Lillard, A. S. (2017). *Montessori: The Science Behind the Genius* (3rd ed.). Oxford University Press.
5. Tohirova, S. X. (2019). *Erta yoshdagi bolalar uchun ta'limning asosiy tamoyillari*. Toshkent: Ta'lim nashriyoti.
6. Islomov, R. T. (2015). *Ta'lim jarayonida interfaol metodlardan foydalanish*. Toshkent: O'qituvchi nashriyoti.
7. Shamsutdinova, N. Z. (2018). *Bolalar ta'limi va tarbiyasining asoslari*. Toshkent: Ta'lim.
8. Zarifova, Z. M. (2024). *Pedagoglarning boshqaruv madaniyatini rivojlantirishda qo'yiladigan ma'naviy-axloqiy talablar*. Scientific Impulse, 2(20), 512–517.
9. Зарифова, З. М. (2024). *Образование и воспитание педагогов и детей в дошкольных образовательных организациях: сотрудничество с родителями*. O'zbekistonda Fanlararo Innovatsiyalar va Ilmiy Tadqiqotlar Jurnal, 3(29), 289–294.
10. Zarifova, Z. M. (2024). *Education and Upbringing of Teachers and Children in Preschool Educational Organizations: Cooperation with Parents*. Journal of Innovations in Scientific and Educational Research, 7(4), 139–143.
11. Zarifova, Z. M. (2024). *Formation of Management Culture Among Preschool Education Practitioners*. PEDAGOG, 7(4), 590–597.
12. Zarifova, Z. M. (2025). *Murabbiylikdan rahbarlikka: pedagoglar uchun boshqaruv madaniyatini shakllantirish strategiyalari*. Maktabgacha va Maktab Ta'limi Jurnal, 3(2).
13. Zarifova, Z. M. (2025). *Effective Methods for Developing Empathy and Emotional Intelligence in Preschool-Aged Children*. Bulletin News in New Science Society International Scientific Journal, 2(2), 287–294.
14. Zarifova, Z. M. (2025). *The Impact of Developmental Games on Children's Thinking in Preschool Educational Institutions*. Bulletin News in New Science Society International Scientific Journal, 2(2), 273–279.
15. Zarifova, Z. M. (2025). *The Role of Educators in Promoting a Healthy Lifestyle in Preschool Educational Institutions*. Bulletin News in New Science Society International Scientific Journal, 2(2), 280–286.
16. Zarifova, Z. M. (2025). *Zamonaviy sharoitlarda talablarning boshqaruv madaniyatini shakllantirish va rivojlantirish yo'nalishlari*. Образование, наука и инновационные идеи в мире, 63(1), 265–281.
17. Zarifova, Z. M. *Theoretical Aspects of the Development of Managerial Culture of Future Educators*.

-
- 13.00.00 Pedagogika fanlari
 - 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
 - 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
 - 13.00.03 Maxsus pedagogika
 - 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
 - 13.00.07 Ta'limda menejment
 - 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
 - 07.00.00 Tarix fanlari
 - 19.00.00 Psixologiya fanlari
 - 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
 - 02.00.00 Kimyo fanlari
 - 03.00.00 Biologiya fanlari
 - 09.00.00 Falsafa fanlari
 - 10.00.00 Filologiya fanlari
 - 11.00.00 Geografiya fanlari

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Alibek Zokirov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2025. №5

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali 26.09.2023-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №C-5669363 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: № 136361.

Manzilimiz: Toshkent shahar, Yunusobod tumani
19-mavze, 17-uy.